

Učitelji smo ustanovili in delujemo tudi pri gospodarskih društvih po občinah. Kje pa so potrebna gospodinjstva društva?

Najtežavnejše naše delo pa je ono na političnem polju. In vendar bi brez tega lahko čakali izboljšanja.

Dr. Šusteršič je grozil učiteljem, da naj si numerirajo kosti. Prijetno delo! To je veljalo le onim učiteljem, ki so delavni na političnem polju, zakaj tu so bili v neposrednem boju s poslanci, ki so nasprotni izboljšanju učiteljskega položaja. Takrat, ko so sedele kolegince doma, se je boril učitelj na shodih v navzočnosti razjarjenih volilcev za svojega stanu interese. Ali je tu tudi enakost? In kakšni so nasledki takega delovanja? Na moški strani: napadi na shodih, napadi v političnih listih, napadi pri oblastvih in končno je prišlo celo kaznovanje.

Znani so slučajji, ki so v eni in isti občini ene in iste osebe črtile in preganjale učitelja zaradi delovanja za prospeh učiteljskega stanu, a živele v najboljših razmerah z učiteljico.

Marsikaj zanimivega bi radi navedli, a za zdaj dovolj. Naš sklep se glasi:

Enakemu delo — enako plačilo.

Te naše odkrite besede naj bodo obenem odgovor zadnji »Slovenski Gospodinjci«. Sicer se pa dajo enaki stavki posneti tudi iz zadnjega božičnega zborovanja kranjskih učiteljic v Ljubljani, ki bi se pravtako lahko vršilo v Gorici. Odkrito moramo priznati, da so izjeme tudi med kolegincami. Te si naj prizadevajo, da preženo letargijo iz svojih vrst. Imele bodo zavest, da so tu storile koristno delo, ki bo odvrnilo od učiteljic tudi tiste sovražnike, ki jih imajo danes — med zastopniki ljudstva in med ljudstvom samim.

Sicer pa: Clara pacta — boni amici.* —š—

Komentar k določilom glede draginjske doklade.

V 6. številki smo priobčili tistih 7 točk, ki jih je preciziral c. kr. dež. šolski svet v Ljubljani glede 25 % draginjske doklade kranjskemu poročenemu učiteljstvu.

K tem točkam je napisal zadnji »Gorenjec« komentar, ki se nam zdi tako umesten, da moramo vsaj z glavnimi izvajanjmi seznaniti svoje čitateljstvo.

Kakor znano, je deželni zbor kranjski v svoji seji dne 24. novembra 1905. sklenil, naj se učiteljem, ki imajo rodovine, dovoli 25 % draginjska doklada. Že sklep samnasebi je žaljiv za učiteljstvo, ker dosedaj še ni bilo slišati, da bi bili odmerjali zvišanje plač po tem, je li uradnik oženjen ali neoženjen. Saj duhovniki niso oženjeni, a se jim bodo plače zvišale kar za deset milijonov. Pri zvišanju plač uradnikom itd. se je le reklo: ti ljudje imajo premajhno

*) Tudi med učitelji je dovolj takih, ki drže roke navzkriž in ne store niti toliko, da bi čitali svoje glasilo, kaj šele, da bi ga naročili. Torej bi treba po izvajanjih tega članka tudi takim dati okušati neenakost regulacije plač. Ne! Ljudje so vsi: učitelji in učiteljice; in nihče kdor dela, ne dela zato, da strada. Toda sram pa bodi take mrtve člane naše organizacije, ki nimajo smisla za nič drugega nego za uživanje tega, kar so jim priborili drugi. Sicer pa pozivljamo čislane kolegince, da se oglase na ta izvajanja in tako zbude večjo agilnost, in stanovsko zavednost med kolegincami. Če bi delali vsi in skupno bi lahko dospeli prej do zaželjenega smotra! Uredn.

plačo, zvišajmo jim jo za toliko in toliko, in konec je bil besedi. — Ta draginjska doklada je le neka miloščina, s katero hočejo učiteljstvu zapreti usta.*)

Najlepše je pri vsej stvari to, da so vse stranke priznale potrebo zvišanja, priznale pa tudi, da učiteljstvo dela vzorno in dosega najlepše uspehe, in da mu ni mogoče izhajati s sedanjimi plačami. Potem so pa sklenili, da ne zvišajo plač, ampak da dajo največjim siromakom nekaj — miloščine. Da je to istina, dokaz temu, da neoženjenci ne dobe vinarja, samo zato ne, ker niso oženjeni, pa naj svoj posel izvršujejo še tako vestno in uspešno.

Šusteršič je dokazal, da dežela nima denarja. Čemu je obstruiral da deželni zbor ni zvišal naklad, zaradi česar so Ceconi in drugi taki odnesli stotisoče iz dežele, ki bi jih bili morali plačati, ako bi se bile zvišale naklade, ko se je gradila nova bohinjska železnica.**)

Ta miloščina je bila namenjena kot božično darilo bednemu učiteljstvu. A minil je že Božič, pa je še ni; bliža se Velika noč — o draginjski dokladi ni ne duha ne sluha — morebiti dobi učiteljstvo za Božič leta 1906 to preimennitno darilo.

Dvakrat da, kdor hitro da, si misli naš deželni šolski svet, kadar vzdigne svojo kruto roko, da zada ubogemu učitelju-trpinu, ki gospodi ni po volji. Da, takrat je pri deželnem šolskem svetu časa dovolj na razpolago, da učitelja tem prej zadavi. Kmalu pa bodo minoli že trije meseci, odkar je bil storjen sklep v deželnem zboru, a o draginjskih dokladah ni ne duha ne sluha. Zakaj tako? Gospoda so siti, tako siti, da spe kakor kača, ki je požrla svoj plen. Kaj ji mar bore učitelj? Saj mu dajejo dan za dnevom raznih navodil, kako naj pokončuje hrošče, kako naj skrbi, da kak otrok ne vrže kakega kamenja in tako dalje.

Da pa ne bomo delali nikomur krivice, konstatujemo, da so oblastva res že delala, da se uresniči sklep deželnega zbora. Že čez mesec dni (kolika hitrost), je dobilo učiteljstvo poziv, naj dokaže, da je oženjeno, kje in kdaj je bilo poročeno, kako stari so otroci. Ko je učiteljstvo doprineslo ta dokazila, je zopet čez mesec dni priromal ukaz, naj učiteljstvo naznani, kje se njegova deca šola, kakor da bi bila draginjska doklada odvisna od tega, jeli obiskuje učiteljev sin gimnazijo ali realko, prvi ali drugi razred ljudske šole itd. Ako deželni šolski svet iz nabranega materijala ne more spoznati, da otrok, ki je star 6 let, še ni preskrbljen, potem uboga dežela ki jo vladajo taki ljudje.

Dne 13. januarja, torej že skoro čez dva meseca, je deželni šolski svet zopet razpravljal o draginjskih dokladah ter določil 7 točk (spominjaj se pri tem 7 suhih egiptovskih krav), po katerih se ima postopati pri rešitvi draginjskih doklad. Najbolj imenitni izmed teh točk sta točki 5. in 7. V peti se zaukazuje, da mora učitelj dati potrditi župnemu uradu, da njegova zakonska zveza še obstoja itd. Škoda, da so pozabili na babice, ki naj bi vsak mesec potrdile, da je učiteljeva žena še sposobna svojega moža razveseliti s prirastkom v družini. To bi bila prava natančnost, kakršne so vajeni naši birokratje. Ljudje ki, so izumili to, zaslužijo, da se njih spomin ovekoveči za vedno.

Najbolj smešna pa je točka 7., v kateri se naroča davkarijam, naj naznanijo, kateri učitelj še ni dvignil zapadlih

*) Kakšnih misli je kranjsko učiteljstvo, je povedalo na svojem shodu o zadnjem Božiču. Uredn.

***) Teh stotisočakov ne bo nikoli več. Toda zanje ni škoda, ker jih je požrla klerikalna obstrukcija! Ali ne? Uredn.

mesečnih obrokov draginjske doklade. O ti sveta nedolžnost! Učiteljstvo že za tri mesece ni potegnilo tiste famozne draginjske doklade, namreč za december 1905, januar in februar 1906, pa je menda še za več mesecev ne bo, kakor kaže hitrica deželnega šolskega sveta.

Torej davkarije bodo poročale, kateri učitelj dva meseca ni dvignil draginjske doklade. Ne, gospoda! kiste presita, to je prehud paper! Takih burk ne uganjajte z učiteljstvom, drugače se lahko pripeti, da bo toisto učiteljstvo povedalo ljudstvu, da se bavite namesto z delom v pisarnah z neslanimi dovtipi in burkami. Saj še vi, ki imate skoro desetkratne plače, dvignete vsak mesec plačo takoj, ko je plačljiva. Potem naj do skrajnosti izstradano učiteljstvo pusti ležati tiste groše po dva meseca v davkarijah! Dajte nam naprej, a ne za dva meseca, ampak za dve leti, pa še ne bomo poplačali dolgov zadnjih let.

Iz vsega, kar se je godilo v zadevi draginjskih doklad, pa je razvidno, da naša slavna vlada ni prijateljica šolstva, osobito pa ne slovenskega šolstva. Najboljši dokaz, da je vladi ležeče na tem, da se slovensko šolstvo ne razvije na noben način, je to njeno postopanje napram učiteljstvu. Ona hoče na vsak način slovenskemu učiteljstvu pristuditi šolo ter jo s tem vreči ob tla. Slovenec naj bo kuli, v deželo se bodo potem importirali kot uradniki puhloglavi nemški grofje, vitezi in barončki, ki nimajo niti toliko soli v glavi, da bi se naučili našega jezika. Učiteljstvo je važen faktor, ima veliko moč, škoda, da je ni začelo rabiti že prej bolj odločno, da bi odprlo ljudstvu oči, potem bi tem privandrancem bilo že davno odklenkalo, da bi morali pobrati šila in kopita in jo popihati »in das Land der Tugend und Gottesfurcht«.

Upamo, da se bo učiteljstvo krepko odzvalo temu ironiziranju od strani šolskih oblastev.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Jubilejska samopomoč. Mesec svečan se bliža koncu, zato prosim one člane, ki še niso doposlali zneska 2 K 10 h za rezervni zaklad (§ 5, točka b), da to čimprej store. Tudi druge zastanke naj blagovolijo poravnati. — Red je prva dolžnost društvenikov.

Franc Ks. Trošt, t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo za šolski okraj Rudolfovo je ob polni udeležbi zborovalo 8. februarja t. l. v Rudolfovem. Zborovanje je bilo združeno s predavanjem prof. Reisnerja o prirodoslovnih poizkusih in uporabi aparatov v ljudski šoli. Priporočaje izmed prirodoznanstva posebno prirodoslovje, ker je za pouk tega treba najmanj dragih učil, je govoril g. predavatelj o vprašanju zanimivo in prepričevalno, kakor je možno le strokovnjaku ter z vrlo posrečenimi eksperimenti pokazal, kako naj bi se demonstriralo to in ono. Tako je predavanje nudilo vsakomur nekaj novega. Izrekla se je g. predavatelju splošna zahvala, nakar je odgovoril, da je vsekdar na razpolago naprednemu učiteljstvu. Zato pa čast, komur čast! Temu je sledilo društveno zborovanje. Sklenilo se je med drugim, da se vrši prihodnje zborovanje 3. maja t. l. in sicer v Toplicah. Ondotni zdravnik bo tedaj predaval o higieni. Poleg tega je na dnevnem redu volitev društvenega odbora, ako bosta namreč navzoči $\frac{2}{3}$ društvenikov, in morda še kaj drugega. — Bodočnost učiteljstva je v njem samem, zatorej, zavedni kolegi in koleginja! Na veselo svidenje v Toplicah!

Štajersko.

Učiteljsko društvo za konjiški okraj zboruje v četrtek dne 1. marca t. l. ob 10. uri predpoldnem v Konjicah po sledečem vzporedi: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Predavanje tovariša Jurka o novem šolskem in učnem redu. 4. Predavanje tovariša Rosensteina. (Na kaj naj pazi učitelj pri prestopu iz nižjega v višji razred.) 5. Pogovor o temah za letošnje »Zavezino« zborovanje. 6. Volitev delegatov za letošnje »Zavezino« zborovanje. Po zborovanju pevska vaja v Čitalnici. Odbor.

Ljutomersko učiteljsko društvo zboruje v četrtek, 1. sušca predpoldne ob polu 11. uri v Franca Jožefovi šoli v Ljutomeru. Vzporod: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Predavanje g. Vaude: Paberki. 4. Najvažnejše iz pedagoških in šolskopolitičnih listov. (Poroča g. ravn. Robič.) 5. Načrt za delovanje v letu 1906. 6. Slučajnosti.

K mnogobrojni udeležbi vabi vljudno

Iv. Tomažič, t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj zboruje v četrtek, 1. marca t. l. ob 10. uri predpoldan v okoliški šoli z naslednjim dnevnim redom: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Računanje na srednji stopnji. (G. prof. Lavtar.) 4. Delo pri čebelah med letom (g. Wesiak). 4. Slučajnosti. Ob pol 10. uri zboruje tudi učit. čebelarsko društvo in odbor učit. društva. K prav obilni udeležbi vabi

Kopič, predsednik.

Ormoško učiteljsko društvo je imelo 1. febr. t. l. v Ormožu svoje glavno zborovanje pri prav mnogobrojni udeležbi. Navzočih je bilo 30 članov, kar lahko s ponosom pribijemo. Upamo, da se je začelo svitati, četudi ob uri 11, ter se nadejamo, da bodo izostajala dosedanja opravičena očitavanja na adresu pogostih absentistov in onih, ki radi kritikujejo delovanje društva izven njega, svojo podporo pa odtegujejo.

Ob koncu društvenega leta je štelo društvo 31 rednih članov, 4 izvanredne in 4 častne člane, skupaj 39 članov. V pretečenem društvenem letu je bilo 6 zborovanj: 3 v Ormožu, po eno pri Tomažu, na Humu in pri Svetinjah, ter 3 odborove seje. V zborovanjih se je vršilo 9 predavanj, oz. obširnejših poročil. Da je tudi naše društvo v družbi drugih štajerskih učiteljskih društev peticijoniralo za izboljšanje našega gmotnega stanja, za odpravo nepravilnega krajevnega plačilnega sistema in za odpravo še tolikih in tolikih krivičnosti, ki še težijo naš stan — je samo ob sebi umevno.

Dohodkov je bilo 106 K 44 vin., izdatkov 58 K 67 v., prebitka torej 47 K 77 vin., ki se ima popolniti v 50 K ter porabiti v pokritje II. roka pokroviteljnine »Učiteljskemu konvikt«. Članarine je na dolgu 15 K.

Za tekoče leto si je društvo izvolilo v odbor sledeče gg.: Josip Rajšp, predsednik in blagajnik; Anton Porekar, podpredsednik; Adolf Rosina, tajnik; Domicijan Serajnik, pevovodja; Ivan Košar in Jakob Preindl, odbornika. Odstopivšemu predsedniku g. Porekarju bodi v zagotovilo, da se bo društvo vedno rado spominjalo, s kako spretnostjo in s kako neutrudljivo vnemo je on kot predsednik toliko let srečno vodil naše društvo, dostikrat po viharjem in razburkanem valovju, a vedno z veseljem v povzdigo in v prosep našega učiteljskega društva. Hvala lepa, Loubet, a tebi naš Fallières, dosti uspeha! Na novo so pristopili gg.: Domicijan Serajnik, učitelj na ormoški okoliški šoli, Ivan Vertot, učitelj na Runeču, in Fran Karbaš, učitelj pri Miklavžu.

Po dnevnem redu so se zborovalci zbrali v Gomzejevi gostilnici, kjer je učiteljski kvintet — sestavljen iz gospodov Dom. in Fran Serajnik, Zolnir, Preindl in Najžer — izvrstno proizvajal več godbenih in pevskih točk.

Učiteljsko društvo za brežiški in sevniški okraj je imelo dne 11. svečna 1906 na Vidmu svoj redni občni zbor. Zbralo se je 22 društvenikov, a pričakovali smo boljše udeležbe. Res jih je nekaj svojo odsotnost opravičilo, a mnogi so pa društveniki le na papirju ter si domišljujejo, da so s tem že dovolj storili v boju, ki ga bije učiteljstvo v sedajih časih na celi črti. Kakor se nekateri malo ali nič ne zani-